

Miljødirektoratet

Deres ref.:

Vår ref.

Dato: 1.10.2019

Høring om forslag til ny forskrift om skadefelling, om dødt vilt og om bruk av vilt i oppdrett, forskning og dyrepark

Generelle synspunkter

Veterinærinstituttet har ikke motforestillinger til at flere forskrifter samles i en ny Viltforskrift, og at det i den forbindelse gjøres justeringer i innholdet. Veterinærinstituttet har i denne høringen konsentrert seg om dyrevelferdskonsekvenser av det foreslåtte regelverket.

Spørsmål som innebærer en vurdering av tilstanden til dyr som er syke eller skadet, som alvorlighetsgrad, smerte, behov for pleie, utsikt til full helbredelse og tidsaspekter for dette, krever klinisk, veterinærfaglig kompetanse. Ved en vurdering av hvorvidt fasiliteter for oppstalling av ville dyr er tilfredsstillende når det gjelder dyrs fysiske og atferdsmessige behov, er det særlig Mattilsynet som innehar slik kompetanse.

Mattilsynet forvalter i dag dyrevelferdsloven, som har en rekke meget relevante bestemmelser for den nye viltforskriften. I følge Dyrevelferdsloven § 22 Generelle vilkår for hold av dyr heter det at «Dyr bare kan holdes hvis de kan tilpasse seg holdet på en velferdsmessig forsvarlig måte». Videre, i § 23 om dyrs levemiljø, første ledd, skal dyreholder «sikre at dyr holdes i miljø som gir god velferd ut fra artstypiske og individuelle behov, herunder mulighet for stimulerende aktiviteter, bevegelse, hvile og annen naturlig atferd. Dyrs levemiljø skal fremme god helse og bidra til trygghet og trivsel.» Det anbefales at liknende formuleringer tas inn i viltforskriften, eller at det tydelig henvises til disse paragrafer. Dyrevelferd handler om hvordan individer har det, ikke arters overlevelse.

I flere tilfeller foreslås at beslutningsmyndighet skal flyttes fra direktoratet til lavere hold, til den enkelte kommune. I dag har kommuner vanligvis ikke kompetanse på dyrevelferd,. Veterinærinstituttet mener at Mattilsynet må trekkes sterkt og direkte inn i beslutningene.

Til de enkelte kapitler/paragrafer

Kapittel 1 - Generelle bestemmelser

I formålsparagrafen heter det at hensynet til dyrevelferd skal ivaretas innen for rammen av naturmangfoldloven. Som nevnt over, er utgangspunktet i Dyrevelferdsloven å beskytte individer, mens Naturmangfoldloven heller har fokus på arter og biotoper. Dette er to ulike innganger, som begge er viktige og som begge må hensyntas. Nå som jaktbare arter skal forvaltes av Landbruks- og matdepartementet forventer Veterinærinstituttet at dyrevelferdshensyn vektlegges på minst samme nivå som miljøvernensyn.

Kapittel 2 - Innfangning av vilt

Ved merking av dyr skal det i følge Dyrevelferdsloven §10 benyttes «forsvarlige metoder som ikke påfører dyret atferdsmessige begrensninger eller unødige påkjenninger og belastninger.» Merking av viltlevende dyr regnes som dyreforsøk og nærmere bestemmelser er gitt i Forskrift om bruk av dyr i forsøk. Her står det at «Dyr kan brukes i forsøk bare hvis Mattilsynet har godkjent forsøket.» Det er viktig at merking av dyr underlegges en høy vitenskapelig standard og at dyrenes velferd tas i betraktning slik at en så langt det er mulig unngår smerte, frykt, skade, utmattelse eller annen belastning av innfangningen så vel som effekter av

selve merket på dyrene. All merking av villlevende dyr, også forvaltningsmessig merking, bør derfor behandles av Mattilsynet.

Når det gjelder innfangning av dyr for viltoppdrett mener Veterinærinstituttet at det bør opphøre. Hold av pelsdyr som er innfanget er f.eks. forbudt etter pelsdyrforskriften. Det bør nå være mulig å anskaffe livdyr (f.eks. hjortekalver) fra allerede etablerte viltoppdrett. Generelt bør ikke arter som f.eks. rype, skogsfugl og hare oppdrettes. Viltmyndighetene bør heller bidra til levedyktige bestander i naturen. Erfaringsmessig vil oppdrett av nye viltarter kunne føre til dyrelidelser på grunn av mangelfull kunnskap om sykdommer og sjukdomstegn, velferdindikatorer og viktige aspekter ved dyrenes biologi, for eksempel næringsbehov og hvordan dette kan dekkes gjennom fôring.

Dyreparkeer skal primært ha dyr som er født i fangenskap. Dyr omsettes eller lånes ut mellom dyreparkeer. Innfangning av dyr fra naturen skal normalt ikke forekomme. Det skjer at dyreunger, der mora er f.eks. er trafikkdrept, overføres til en dyrepark. Veterinærinstituttet mener at det må være akseptabelt så sant dyreparkeeren har fasiliteter der dyra får tilfredsstillende forhold jf dyrevelferdslovens bestemmelser.

Det legges opp til at skadet vilt skal avlives dersom det ikke er mulig å yte hjelp på stedet. Veterinærinstituttet er enig i at rask avlivning på stedet vil kunne være en god løsning som sparer dyret for mye lidelse (f.eks. dyr skadd i trafikken). Miljødirektoratet foreslår at innfangning av dyr for rehabilitering kun skal skje etter vurdering fra kommunen i samråd med Mattilsynet, og at innfangning av ville dyr skal unngås så langt som mulig. Veterinærinstituttet mener at menneskers empati med dyr og ønske om å beskytte dyr, ikke skal anses som regelbrudd. Omsorg for dyr er en egenskap som skal oppmuntres. At dette av og til får feil utslag ved at mennesker tar med seg det de tror er forlatte dyreunger, løses ikke med regelverk, men med opplysning.

Veterinærinstituttet er helt enig i at dersom mennesker tar hjelpeløse/skadede dyr i sin varetekt, skal formålet alltid være tilbakeføring til naturen. Utsiktene til at dyret kan rehabiliteres uten store belastninger og innen rimelig tid er også vesentlig. Dette påvirkes også av art og dyrets alder. Før dyr ivaretas for en lengre periode, må dyrets tilstand og prognose, samt hvorvidt dyret tåler belastningen det er å være i fangenskap eller ikke, vurderes av en fagperson (veterinær). Vurderingen om det er mulig å rehabiliteres dyret til en fri tilværelse eller ikke hører også med her.

Det er dyrevelferden til det aktuelle dyret som skal vektlegges ved beslutning om rehabilitering. At dyret tilhører en sjelden art kan rettferdiggjøre en større innsats for å redde det (økonomiske eller andre ressurser), men må ikke kompromittere dyrevelferden.

Kapittel 3 - Skadefelling og annet uttak av vilt

Veterinærinstituttet har forståelse for at det kan være nødvendig å avlive enkeltdyr som gjør skade. Første tiltak må imidlertid være forebyggende tiltak, ikke avliving. Veterinærinstituttet mener prinsipielt at alle dyr, også skadedyr, skal ha et minimum av beskyttelse i yngletiden, så sant det er praktisk mulig. Dersom det tillates å avlive et dyr som har ansvar for unger, må det være 100 % sikkert at ungene avlives samtidig.

For 27 arter (som dels er uønskede arter i Norge og/eller skadedyrarter) foreslås det at enkeltpersoner selv skal kunne vurdere at en skade (på enhver form for eiendom) oppleves stor nok til å rettferdiggjøre felling. Veterinærinstituttet er uenig i dette. Tillatelse til skadefelling på fredede arter (dvs. arter som ikke har jakttid) må gis av en myndighet, og etter at skade er forsøkt forebygget.

Når en dyreart karakteriseres som et skadedyr fører det lett til at dyrevelferdshensynet tones ned. Etter 100 år i Norge må utryddelsen av amerikansk villmink anses som mislykket, og også mink bør ha en jakttid der den fredes i yngletiden. Selv om Veterinærinstituttet helt klart ser behovet for å begrense utbredelsen av f.eks. villsvin og mårhund av hensyn til potensialet for smittespredning, skal det ikke skje med ethvert middel. Det må benyttes dyrevelferdsmessig forsvarlige metoder, som minimerer risiko for lidelse.

Dyrevelferdsloven tildeler i § 3 dyr egenverdi, som også gjelder dyr med en for oss negativ verdi: «Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger».

Kapittel 4 - Hold av vilt i fangenskap

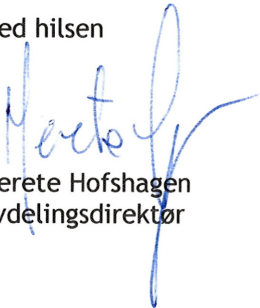
Veterinærinstituttet støtter forbudet mot hold av dyr i hegn for å drive jakt i hegnet. Trening av hund på vilt i fangenskap foreslås å være tillatt etter tillatelse (§4-9) fra fylkesmannen i samråd med Mattilsynet, som gis hjemmel til å tillate hold av vilt for trening av hihunder. Regjeringen har vedtatt pelsdyrforbud fra 2025 grunnet bl.a at «pelsdyr holdes i nettingbur som gir innskrenket bevegelsesfrihet og liten mulighet for å utøve normal atferd, herunder sysselsetting og sosial atferd.» Det synes derfor underlig at det åpnes for fortsatt å holde vilt (som rev) i fangenskap med tanke på trening av hihunder. Her brukes reven/grevlingen som et rent redskap for å trene en jakthund. Hijakt er dessuten en jaktform som utsetter viltet (grevling/rev) for frykt og risiko for bittskader på både hund og rev eller grevling.

Hold av hare i hegn for å trene harehund er tidligere blitt vurdert av Rådet for dyreetikk (1994), som konkluderte med at formålet, en bedre jakthund, ikke sto i forhold til belastningen på haren, som står i fare for å bli tatt av hunden, og derfor ikke var akseptabel. Når det gjelder aversjonsdressur av hund på rådyr i hegn, vurderte Rådet for dyreetikk (1994) det til å være etisk problematisk, men konkluderte med at det kunne forsvares på visse betingelser, siden slik trening kan spare andre rådyr fra å bli jaget.

Kapittel 6 - Utsetting av vilt i naturen

Veterinærinstituttet mener at utsetting av oppdrettet vilt ikke skal tillates med mindre det skjer som ledd i en systematisk viltpleie. Dyr som settes ut må ha gode muligheter for å tilpasse seg og overleve i det nye miljøet (Dyrevelferdloven § 28). Det bør ikke tillates å drives jakt i samme år som viltet settes ut.

Med hilsen

Merete Hofshagen
Avdelingsdirektør

Cecilie M. Mejdell
Fagansvarlig dyrevelferd

Veterinærinstituttet
Postboks 750 Sentrum
0160 Oslo
www.vetinst.no